

pútnický list

máj 2018

aktuality a zaujímavosti pútnického turizmu na Slovensku

HOREHRONIE A PODPOĽANIE

STARÉ HORY

Najnavštevovanejším pútnickým miestom stredného Slovenska sú Staré Hory. Pôvodne banícka osada vznikla už na prelome 13. a 14. storočia. V jej okolí sa nachádzali bohaté strieborné a strieborno-medené ložiská. Do roku 1495 ich využívali banskobystrickí mešťania, potom až do roku 1546 Turzovsko-fuggerovská spoločnosť. Neskôr ťažbu prevzala Banská komora. Baníctvo zaniklo v 19. storočí. V obci dominuje Kostol Návštevy Panny Márie, ktorý začali stavať roku 1448 a dostavaný bol okolo roku 1499 zásluhou banskobystrického ťažiara Michala Königsbergera, ktorý tu vlastnil bane. V 16. storočí zasiahli Uhorsko a v ňom i Slovensko politické nepokoje – turecký vpád a stavovské povstania, ktoré sa prejavili aj v náboženskom živote. Dobré podmienky pre rozvoj náboženského života sa vytvorili až po roku 1711, keď sa skončilo posledné stavovské povstanie a Turci boli vyhnaní z krajiny.

Tradícia púti na Staré Hory je podľa ústneho podania taká stará, ako je starý starohorský kostol a zároveň odkedy je v ňom aj milostivá socha Panny Márie. Pútnici prichádzali na Staré Hory už v 15. storočí. Rozkvet púti začal v 17. storočí. Boli to púte k soche Panny Márie. Po duchovnej stránke púte usmerňovali jezuiti zo Španej Doliny. Počas hlavných púti sa na Starých Horách kázavalo v troch rečiach: slovensky, nemecky a maďarsky. Nemci, ktorí boli po roku 1945 vyhnaní do Nemecka, sem teraz prichádzajú ako turisti a pútnici pozrieť si staré pútnické miesto. V súvislosti s púťami sa na Starých Horách v 18. storočí vytvárala významná tradícia očistenia sa od hriechov prostredníctvom sviatosti pokánia.

Z malej, pomaly opustenej baníckej osady sa stalo známe pútnické miesto, kde si ľudia vyprosovali uzdravení a rozličné milosti i dary Ducha Svätého. Čoskoro boli celý hlavný oltár i všetky steny kostola ovesané ďakovnými tabuľkami i modlitbami, ako sú ešte aj teraz ovesané všetky steny ružencovej kaplnky na Jasej Hore v Čenstochovej v Poľsku, najväčšom mariánskom pútnickom mieste v Poľsku.

Postupne začali baníkov nahrádzať drevorubači, povozníci a robotníci, najmä z harmaneckých papierní a železiarní v Podbrezovej. Početní boli návštevníci z miest – mešťania, úradníci, obchodníci, remeselníci. Na žiadosť banskobystrického biskupa Františka

Berchtolda, pápež Pius VI. Udelil Starým Horám zvláštne privilégium. Od roku 1780 bola návšteva starohorského chrámu, spojená so svätou spoveďou, svätým prijímaním a modlitbou (za svornosť kresťanských pracovníkov, za vykorenenie bludov a za povýšenie svätej Matky Cirkvi k Bohu), odmenená plnomocnými odpustkami. Toto ustanovenie sa vzťahovalo na ľubovoľný deň roka.

Neodmysliteľnou súčasťou pútnického miesta je Studnička. O vzniku Studničky nenájdeme nijaký písomný dokument. Podľa ústneho podania obyvateľov Starých Hôr sa vznik prameňa odvodzuje z čias občianskych nepokojov v 17. storočí. Obyvatelia Starých Hôr sa obávali, že nepriatelia dostanú sochu Panny Márie, sochu zložili z oltára, dôkladne ju zabalili a potom zakopali na mieste terajšej Studničky. Keď nebezpečenstvo pominulo, roku 1711 ju vykopali a v slávnostnom sprievode preniesli na oltár. Na pamiatku, že tu na kopci bola kedysi ukrytá socha, vyvesili obraz Panny Márie. Zvýšený záujem o Studničku sa začal od 19. storočia, keď vtedajší farár Matej Hrivňák z vďačnosti za svoje uzdravenie dal Madone vyhotoviť dôstojný stánok a zároveň sa tiež upravila cesta k Studničke. V štyridsiatych rokoch 20. storočia s podporou banskobystrického biskupa Mariána Blahu sa toto vzácne miesto opäť upravilo a 28. júna 1942 banskobystrický biskup Andrej Škrábik slávnostne posvätil areál Studničky a novú sochu Panny Márie.

Po vysvätení nového banskobystrického biskupa Rudolfa Baláža, v roku 1990 správu Starých Hôr prevzali redemptoristi. Kostol Návštevy Panny Márie na Starých Horách bol roku 1990 vyznamenaný titulom Bazilika minor. Biskup Rudolf Baláž požiadal o udelenie tohto titulu v máji 1990. Kongregácia pre Boží kult odpovedala kladne v auguste toho istého roku. 15. septembra 1990 bol dekrét slávnostne prečítaný počas pontifikálnej sv. omše, ktorú celebroidal biskup Rudolf Baláž spolu s biskupom emeritom Jozefom Ferancom a si 40 kňazmi. Na slávnosti sa vtedy zúčastnilo asi 12 000 pútnikov. Studnička si po niekoľkých desaťročiach opäť vyžadovala väčšiu opravu. S jej rozsiahlou rekonštrukciou sa začalo pred slávnosťou Zoslania Ducha Svätého (t.j. v týždni od 13. do 19. mája 2002).

Na Starých Horách sa teraz počas roka koná niekoľko púti. Prvá a najväčšia púť je na slávnosť Zoslania Ducha Svätého – Turíce. Druhá väčšia púť sa koná na sviatok Nanebovzatia Panny Márie. Vďaka iniciatíve vtedajšieho diecézneho biskupa Rudolfa Baláža sa Staré Hory stali známymi aj tzv. „Fatimskými sobotami“, ktoré sa konajú na prvé soboty v mesiaci. Na tieto „Fatimské soboty“ sem prichádzajú pravidelne tisíce pútnikov. Možno povedať, že každá nedela v letných mesiacoch je na Starých Horách v znamení púti, pretože aj keď neprichádzajú organizované procesie, vždy príde veľký počet jednotlivých pútnikov, u ktorých sa realizuje známe Per Mariam ad Jesum. Výrazom pravdivosti týchto slov sú aj mnohé obrátenia k Bohu, posilnenie na životnej púti.

Materiály poskytol Rímskokatolícky farský úrad Staré Hory Text je vybraný z brožúry: Staré Hory, Bazilika Návštevy Panny Márie a mariánske pútnické miesto, Viktor Mišuth CSsR, Staré Hory 2005

info o pútnických miestach na: www.putnickiemiesta.sk

PÚTNICKÝMI CESTAMI V REGIÓNOCH

Ak chcete v kraji medzi Zvolenom a Banskou Bystricou zažiť duchovne ladený víkend zamierte do Samporu, nájdete tam v súčasnosti jediný Benediktínsky kláštor na Slovensku.

Kedysi na našom území žili benediktíni na viacerých miestach. Vieme o niektorých z nich: v Kláštore sv. Hypollita na Zobore, na Skalke pre Trenčine, v Diakovciach, v Ludaniciach, v Hronskom Beňadiku, v Bzovíku, v Hronovciach – Čajakove a v Rimavských Janovciach.

Benediktíni v minulosti boli zárukou rozvoja vzdelanosti, prinášali technický a ekonomický pokrok a ich pohostinnosť iste zabezpečovala ochranu mnohým stredovekým pútnikom.

I dnes, mníši žijúci v kláštore, ponúkajú hlbokú duchovnú službu, pohostinnosť všetkým svojim hosťom a prinášajú dobro celému okoliu i Slovensku.

Sampor je nevelká obec vo Zvolenskej kotline, nachádza sa asi 5 km od Sliaču. Spoľahlivo Vás sem privedie modrá turistická značka, ktorá spája Banskú Bystricu a Zvolen, alebo cestná komunikácia. Zo Zvolena je to približne 10 km a z B. Bystrice cca 18 km. Cesty sa dajú veľmi pekne nakombinovať v oboch smeroch pre bicykel, pre peších pútnikov a v pohodlí aj tým, čo sa vydajú na cestu autom.

Zo Zvolena môžete ísť cez Sliač, po cyklotrase 2565 a neskôr od obce Veľká Lúka cyklotrasou 5559, alebo po už spomenutej modrej turistickej značke.

Z Banskej Bystrice vychádza modrá turistická značka pri Kalvárii, je to tiež cyklotrasa č. 2553. Neskôr sa trasa pre cyklistov z modrej turistickej značky odkláňa smerom na Iľiaš – cyklotrasa č. 8580, odkiaľ pokračuje cestou č. 2562 cez Vlkanovú do Hronseku. Odtiaľ sa dá pokračovať asfaltom smerom na obec Veľká Lúka alebo prírodou, smerom na Lukavicu.

Môžete sa vybrať aj na jednoduchý výlet touto trasou. Cesta ponúka zaujímavé miesta, ktoré Vám radi predstavíme.

Kláštor Premenenia Pána v Sampore je od roku 2010 domovom nového mníšskeho spoločenstva, snažiaceho sa obnoviť mníšsky spôsob života na Slovensku

Benediktíni sú pokračovateľmi starobylého mníšskeho hnutia Katolíckej cirkvi, ktorého korene siahajú do prvých storočí kresťanstva. Duchovný testament sv. Benedikta z Nursie (5.st.) - Regula svätého Benedikta - ostáva dodnes hlavným programovým dokumentom každého benediktínskeho kláštora, i toho nášho na Slovensku. V súčasnosti prebieha v Sampore druhá etapa výstavby kláštora, ktorej cieľom je poskytnúť dostatok priestoru pre rozrastajúce sa spoločenstvo, ale aj ponúknuť nové možnosti pre hostí.

Známe: „aby vo všetkom bol oslávený Boh“ a „modli sa pracuj“ môžete spoznať aj osobne, keď požiadate o možnosť prežiť pár dní v **Dome hostí**. Konkrétne informácie o tom ako sa prihlásiť, nájdete na stránke www.benediktini.sk.

Kostol Premenenia Pána ostáva pre návštevníkov otvorený počas celého dňa. Keď budete mať možnosť, zostaňte na modlitbe.

V Sampore môžete vidieť aj ruiny ranogotického **kostolíka sv. Michala Archanjela** s drevenou vežou, v ktorej sa ešte i dnes nachádza funkčný zvon z r. 1686.

Ak ste vyrazili na cestu bicyklom či autom máte po ceste zo Samporu smerom na Banskú Bystricu veľmi jednoduchú a pohodlnú variantu – môžete navštíviť sakrálny skvost katolíckej Cirkvi - **Kostol sv. Martina v Čeríne**. Stačí, ak vyrazíte zo Samporu po cyklotrase č. 5559.

Obec Čerín sa nachádza v kopcovitej oblasti približne 12 km južne od Banskej Bystrice. Dá sa sem dostať časťami autobusovými linkami z Banskej Bystrice alebo Zvolena. Samotný kostolík stojí v opevnenom areáli na miernej vyvýšenine nad obcou. Je dobre viditeľný aj vďaka drevenej zvonici, ktorá stojí v jeho tesnej blízkosti a predstavuje tak skutočne krásnu dominantu krajiny. Opevnený areál je uzamknutý, prehliadku je však možné dohodnúť si s miestnym pánom farárom.

Bol postavený okolo roku 1315. Ide o jednoloďový ranogotický kostol, typický pre vtedajší vidiek. Podobné kostolíky môžeme nájsť napr. neďalekých v Ponikách, v Hornej Mičinej, v Trní, či v Očovej. Dal ho postaviť Pavol z Krtíša. Koncom 14. storočia bola svätyňa kostola vyzdobená nástennými maľbami, z ktorých sa mnohé zachovali dodnes a patria medzi jeho najväčšie vzácnosti. Za najstaršie sa považujú polpostavy prorokov v kruhových medailónoch, datované do prvej štvrtiny 14.st. Druhú významnú etapu predstavuje kristologický cyklus, ktorý pochádza zo 14.-15.st. Autora týchto jedinečných fresiek nazývame Majster z Čerína. Na východnej stene svätyne sa nachádzajú výjavy: Ukrižovanie Krista,

Oplakávanie a menší obraz trpiaceho Krista nad pastofóriom. V lodi kostola sa nachádzajú výjavy sv. Bartolomeja, sv. Ladislava, Imago pietatis (postava Krista ktorý vylieva svoju krv do kalicha), sv. Juraj a obraz s tromi sväticami (Dorotou, Helenou a Katarínou) zo začiatku 15. storočia. Na južnej stene sa nachádza čiastočne viditeľný výjav Zvestovania a Narodenia (zničené počas druhej svetovej vojny), štyri svätice - Margita, Barbora, Dorota a Alžbeta Durínska a fragment štvorlístka (kvadrilobu) s postavou sv. Kataríny. Severná stena je vyzdobená v dvoch horizontálnych pásoch, kde v celom spodnom páse je znázornený Posledný súd a v hornom páse fragment Súdiaceho Krista v mandroles fragmentmi postáv apoštolov. Najmladšie sú nástenné maľby v severovýchodnom kúte lode, ktoré pochádzajú z doby okolo roku 1500. Sú to výjavy Panny Márie ochrankyne a archanjela Michala, ktorý váži duše. Tieto boli odkryté len na začiatku 90. rokov minulého storočia.

Na začiatku 16.storočia (1500-1510) bol v lodi kostola osadený drevený maľovaný strop, niektoré jeho dosky zdobia aj figurálne námety. Na krížovej klenbe svätyne sa v jednotlivých poliach nachádza Tróniaci Kristus, Tróniaca P. Mária s malým Ježiškom a dvomi anjelmi a symboly evanjelistov. Z rovnakého obdobia pochádza aj jedno stallum (vyrezávaná drevená lavica pre čelných predstaviteľov obce) s rovnakým šablónkovým vzorom ako na strope. Po stranách lode sa nachádzajú ďalšie dve renesančné stallá zo 17. storočia. Pri víťaznom oblúku sa nachádza gotická kamenná krstiteľnica z konca 14. storočia. Na podlahe vo svätyni sa nachádzajú zvyšky kamenných náhrobných dosiek. V 18.storočí pribudla na západnej strane lode maľovaná tribúna.

Z tohto obdobia pochádza aj donedávna hlavný oltár chrámu (z r. 1744). Drevený gotický oltár, ktorý vznikol v dielni Majstra z Kremnice r. 1483 so vzácnymi tabuľovými obrazmi previezli v roku 1885 do Budapešti. V roku 2015 bol barokový oltár vymenený za kópiu pôvodného neskorogotického krídlového oltára.

Na severnej strane v lodi kostola sa nachádza konsekračný kríž ešte z čias jeho výstavby.

Drevená zvonica z obdobia renesancie je dnes tiež obnovená.

Kostol bol počas 2.sv.vojny poškodený, a tak fresky na veľkej časti južnej a severnej steny presbytéria možno obdivovať len na starých dobových fotografiách.

Maľby kostola opakovane reštauroval P. J. Kern. Celkové reštaurovanie malieb bolo dokončené až v roku 1975. V roku 2007 bola obnovená drevená empóra v lodi kostola. Nástenné maľby boli naposledy komplexne reštaurované v roku 2016.

Pre peších pútnikov je pohodlnejšie zvoliť na prechode do Banskej Bystrice zachádzku do Hronseku, kde sa nachádza jedinečný drevený artikulárny kostol. Je pod správou Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania. Cesta zo Samporu do Hronseku vedie cez obec Lukavica a z nej pokračuje po modrej značke až k rázcestiu so žltou. Vyhnite sa tak úplne asfaltu a pôjdete len poľnou a lesnou cestou. Odbočiť (doľava) z modrej na žltú sa dá na dvoch miestach: Kamenná a Hrabová. Ak ste unavení, pokračujte z Hronseku do B. Bystrice autobusom alebo vlakom. Spojenie je počas víkendu pravidelné - každú hodinu. Cesta po modrej značke – lesom od Hrabovej do B. Bystrice je dlhá ešte cez 10 km. (pozn. úsek Hronsek – Hrabová po žltej je 3,4 km)

PÚTNICKÝMI CESTAMI V REGIÓNE - pokračovanie zo strany 2

Drevený artikulárny kostol v Hronseku, zapísaný do Zoznamu svetového dedičstva UNESCO (2008) bol postavený na základe uznesenia Šopronskeho smenu z r. 1681, podľa ktorého sa evanjelikom povolilo postaviť v každej stolici dva kostoly. Bol spádovým kostolom pre celú severnú časť Zvolenskej stolice. Musel byť postavený za jeden rok, len z dreva, bez použitia jediného železného klinca, bez hlavného vchodu do dediny a bez veže. (pozn. podmienky stavby uvedené v 25.a 26. článku šopronských artikúl) Pre stavbu v Hronseku bolo vybrané miesto, kde bolo hronovisko. Všade na okolí boli močiare a v bezprostrednej blízkosti rieka Hron. Stavba napriek tomu nebola nikdy zatopená. Jednu z ďalších požiadaviek bolo, aby všetci návštevníci mali miesto na sedenie, preto je jeho kapacita obdivuhodná až 1100 miest.

Chrám bol dostavaný v r. 1726. Meno autora projektu nie je známe. Kostol je postavený v tvare kríža. Dlhšie rameno kríža má dĺžku 23 m, kratšie má 18 m, výška kostola je 8 m. Stavba je hrádzenej drevenej konštrukcie z masívneho dubového a ihličnatého smrekovcového dreva. Do kostola vedie 5 vchodov. Vnútorňa klenba kostola pripomína tvar prevrátenej lode. Po obvode kostola je 30 okien z fúkaného skla v tvare šesťuholníkov. Oltár kostola má šesť vymeniteľných obrazov. Obrazy sú z roku 1771 od majstra Samuela Kialoviča. Nad oltárom sú anjeli držiaci erby šľachtických rodín z okolia, ktorí podporovali evanjelickú cirkev. Organ z r. 1764 je dielom majstra Martina Podkonického z Banskej Bystrice Patrí medzi vzácne barokové organy. Luster, pôvodne pozlátený, je dar richtára Martina Hudeca z Veľkej Lúky. Strecha je šindľová s tromi krížmi a kohútom - symbolom kresťanskej bdelosti. Ako jediný kostol na Slovensku má aj škandinávске architektonické prvky. V nádvorí kostola rastú 3 lipy, ktoré tu boli zasadené ešte v čase jeho posviacky. V blízkosti je aj zvonica s rovnakou architektúrou, ktorá bola postavená súčasne s kostolom. Zaujímavou informáciou je aj to, že v tomto kostole sa v roku 1847 oženil básnik Andrej Sládkovič. Jeho manželkou bola Antónia Júlia Sekovičová, ktorá pochádzala z Hronseku.

Každú nedeľu o 9,00h. sa v ňom konajú evanjelické služby Božie. Záujemcovia o prehliadku kostola sa môžu prihlásiť v susednom dome vedľa kostola, alebo na evanjelickej fare. Kontakty nájdete na stránke: www.hronsek.sk

Výlet spojený s duchovným osviežením a spoznaním sakrálnych skvostov zakončíme, alebo začneme, podľa toho odkiaľ vyrazíme, na **Kalvárii v Banskej Bystrici**, ktorá je oficiálnym pútnickým miestom. Nachádza sa na severovýchodnom úpätí vrchu Urpín na okraji Banskej Bystrice. Tvorí ju 8 kaplniek krížovej cesty, Kaplnka Božieho hrobu a lipová alej. Vznik prvých kaplniek sa datuje do 2.polovice 17.storočia, kedy do banskej Bystrice prišli pátri z rehole Spoločnosti Ježišovej. Kaplnku Božieho hrobu postavili obyvatelia po morovej epidémii v r. 1710. Výsadb lipovej aleje sa datuje do roku 1722. V roku 1731 však bola takmer celá nanovo vysadená, keďže pôvodnú zničil požiar. Pôvodne ju tvorilo 71 druhovo rozličných chránených stromov. Prevažnú časť tvorí lipa veľkolistá. Všetky stromy majú okolo 250 – 300 rokov. V 18.st a 19.st. zažívala kalvária veľký duchovný i materiálny rozkvet. Na začiatku 20.st. občania mesta vybudovali aj tradičné kalvárske súššie avšak v druhej polovici 20.storočia bola kalvária vykradnutá a zničená vandalizmom. Jej obnova sa uskutočnila až v rokoch 2007 - 2008.

V súčasnosti kalváriu spravuje Rehoľa bosých karmelitánov. Výborne spracované a podrobné informácie o histórii tohto miesta nájdete na stránke: www.katedralabb.sk

(zdroje: www.viabenedictina.eu, www.benediktini.sk, www.apsida.sk, www.drevenykostolik.sk, www.wikipedia.sk, www.katedralabb.sk)

Via Sacra

Je najstaršou pútnickou trasou v Rakúsku a vedie z Viedne do Mariazellu. Pútnici nielen z Rakúska, ale aj z Maďarska, Slovenska, Čiech a Moravy po nej putujú už viac ako 800 rokov. V minulosti ňou prechádzali aj významní panovníci, ktorí prispeli k jej rozvoju a historickému významu. Na tejto ceste vznikli aj vplyvom putovania významné náboženské centrá, kláštory. V súčasnosti existujú dve hlavné cesty z Viedne do Magna Mater Austriae v Mariazelli: Via Sacra alebo Viedenská pútnická cesta 06 a obe zažívajú renesanciu záujmu verejnosti.

Via Sacra je oficiálne značená pútnická cesta v dĺžke cca 120-130 km a začína sa v mestečku Hinterbrühl. Vedie cez fascinujúcu prírodu a krajinu, s nádhernými výhľadmi a pamiatkami, od kopcov Viedenského lesa, cez nedotknutú krajinu Triestingu, údoliami Gölzen and Traisen a impozantným národným parkom Ötztal-Tormäuer v pohorí Mostviertel.

Niektorí pútnici ňou prechádzajú klasickým každodenným tempom a riadia sa jej značením, iní do svojej cesty priradujú rôzne prestávky a niekoľko dní venujú niektorým zaujímavým miestam, ktoré môžete počas cesty navštíviť.

Možnosť návratu z Mariazellu Vám ponúka vlakové spojenie cez Pielach do St. Pölten alebo "Mariazeller Autobus", ktorý pravidelne chodí do Viedne.

Historická trasa "Svätej cesty" dnes vedie povedľa štátnych rýchlostných ciest č. 11, 18 a 20, prechádza Hinterbrühl, Heiligenkreuz, Hafnerberg, Kaumberg, Hainfeld, Rohrbach, St.Veit, Lilienfeld, Türnitz, Annaberg, Joachim Berg, Josefsberg a Mitterbach.

Duchovnými centrami pozdĺž cesty sú kláštory Heiligenkreuz, Klein-Mariazell (v súčasnosti zatvorený) a Lilienfeld, ako aj pútnický kostol v Annabergu na prvej „svätej hore“ regiónu Ötztal. Medzi ďalšie sakrálné objekty na ceste do Mariazellu patrí Spinnerin am Kreuz na južnom okraji Viedne, božie muky, kaplnky, kostoly umeleckého i historického významu. Súčasná pútnická cesta Via Sacra, predstavuje nenáročnú turistickú trasu, prechádza historickými pútnickými miestami, pričom sa vyhýba hlavnej ceste medzi nimi. Infraštruktúra a služby pre pútníkov sú pomerne dobre zabezpečené, a tak by ste nemali naraziť na žiadne problémy s ubytovaním či stravovaním. Absolvovanie celej trasy Via Sacra predstavuje asi 4 - 5 dní v dennom rozvrhu 25-30 km.

Druhú – kondične náročnejšiu variantu predstavuje Viedenská pútnická cesta 06. Vznikla z iniciatívy rakúskej vysokohorskej turistickej spoločnosti v roku 1975. Začína sa v mestečku Perchtoldsdorf (žlté značky od farského kostola) alebo Viedeň-Rodaun (koniec viedenskej električkovej trate č.60). Existujú na nej jednoduché úseky najmä v rámci Viedenského lesa, ale aj náročnejšie časti v predalpských oblastiach okolo Kieneck a Unterberg. Po Rohr im Gebirge trasa vedie hlavne po lesných chodníkoch. Čas trvania: 4-5 dní - 30 km/denne, z ktorých každý má niekoľko náročných úsekov. I táto cesta ponúka viacero variant. Niektorým ťažkým stúpaniam sa dá vyhnúť prechodom cez Dolnorakúsky pútnický chodník, ktorý spája obe veľké pútnické trasy.

Svoje služby, cenné poradenstvo a sprievodcu pre malé i väčšie skupinky ochotne poskytne centrum:

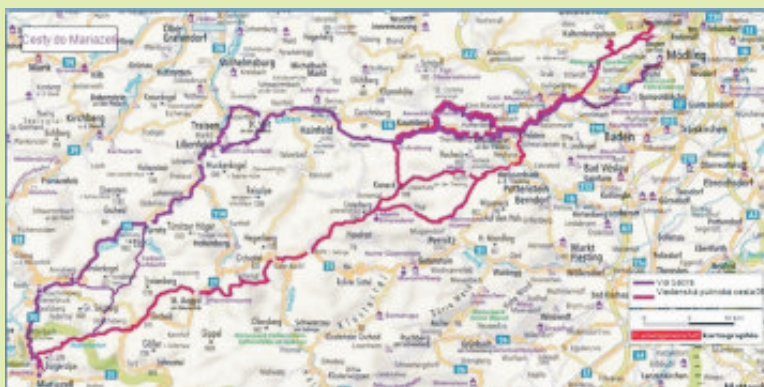
Mostviertel Tourismus

Adalbert-Stifter-Straße 4

3250 Wieselburg, Austria

T +43 (0) 741 652 191

info@viasacra.at • www.viasacra.at

PÚTNICKÉ MIESTA HOREHRONIA A PODPOĽANIA

Selce

Staré Hory

Tajov

Selce

Banská Bystrica - Radvaň

Banská Bystrica - Kalvária

Predajná

Zvolen

Detva

Divín

Divín

POZÝVAME: Občianske združenie Spojené ruky pozýva v dňoch 17. - 20.5. 2018 na pešie putovanie z Trnavy do Šaštína v rozsahu cca 70 km. Cestu zvládnu všetci relatívne zdraví ľudia vo veku od 15 - 60 rokov. Kontakt na prihlasovanie: 0903/790 371

SVEDECTVO - PÚŤ PO BARBORSKEJ CESTE

Ako skupina vyše 15 mladých pútnikov z Nitry sme v lete p roku 2016 prešli Barborskú cestu. V tomto ročníku mal najmladší účastník 13 rokov a najstaršia 55. Trvalo nám to 9 dní. Začali a skončili sme v Banskej Štiavnici. Bol to už 5. ročník pešieho putovania našej skupiny po rôznych cestách našej krásnej slovenskej otčiny. Opäť sme sa presvedčili, ako málo ju poznáme. Hlavný motív nášho putovania je však duchovný, aby sme nezabudli, že celý náš život je púťou do nebeskej vlasti.

Barborskú cestu vnímam ako vyjadrenie úcty k sv. Barbore, patrónke baníkov, a rovnako aj k ich namáhavej práci, ktorá mnohých stála život. Uvedomili sme si to napr. nad Kremnicou, kde je prepadlo Šturm (treba to overiť, či si to dobre pamätám), kde pri nešťastí zahynulo niekoľko desiatok baníkov. Majú tam postavený dôstojný pomník, pri ktorom sa každý rok slávi aj sv. omša. Počas našej púte sme spali v štyroch kláštoroch, troch farách a jednej ZŠ. Bolo dojímavé pridať sa k modlitbám zasvätených, len tak spontánne si všimnúť detaily ich každodenného života, to isté platilo o farách a farnostiach. Jedinečným zážitkom bola možnosť prejsť cez štyri kalvárie (Banská Bystrica, Staré Hory, Kremnica), pričom tá najznámejšia, Banskostoštiavnická, bola krásnym završením našej púte. Každodenné slávenie Eucharistie, modlitba a osobné rozhovory boli dôkazom toho, že nie sme len turisti, ale hlavne pútnici. Tieto momenty dodávali nášmu kráčanu hĺbku a krásu, ktorá pekne ladila s krásou okolia. Takéto zážitky boli znásobené aj prostredím sliačskych kúpeľov, Španej Doliny a výhľadom z viacerých kopcov. Pri výstupe na ne zaznievali slová žalmu: "Stúpajú a síl im stále pribúda" (84,8). Nezabudnuteľné bolo tiež stretnutie so salamandrou v lese pri Kremnici. O tom, že človek má obvyčajne navyše, ako sa cíti, sme sa presvedčili, keď sme za jeden deň prešli vyše 40 km na úseku zo Starých Hôr na Kremnické Bane. Tam nás však - ako pri každom mieste nocľahu - už čakala posádka sprievodného vozidla s výbornou teplou večerou. Nielen vtedy sme si opakovali: "Takto dobre nám už nebude. Už len lepšie."

Martin Michalíček

kontakt pre reakcie, dialóg: prekopova@gmail.com

TÉMA s ... Majkou

Živí Duchom nie byť duchom

naše/vaše pohľady na rôzne skutočnosti spojené s putovaním

Turíce. Život v Duchu Svätom. Čo to vlastne je? V jednej pesničke sa spieva: pozri ako mení ma Ježiš... Turíce sú najmä zmena. O kvalitatívnej vnútornej zmene - ktorú potom pozorujeme aj navonok napr. tým, že ustráchaní, zatvorení vyjdú von bez strachu a postavajú sa davu, ten kto zaprel zrazu verejne vyznáva Pravdu... Človek prirodzene túži po zmene. Myslím si, že mnohí túžime rásť v dobre, túžime po kvalitnejšom vnútornom živote, a preto aj mnohí ideme na púť. Avšak ako sa meníme? Nestávajú sa z nás skôr "pre-duchovnení lietavci", niekedy až takí "uletení", že obyčajní "nelietavci" nás majú problém vnímať, pochopiť? Ako sa otvoriť skutočnej obsahovej nie iba formálnej zmene? Je možné duchovne rásť a pritom zostať stáť nohami na zemi? Mne pomohol jeden zážitok. Keď som išla do Compostely (už je tomu pár rokov:), nemala som veľa peňazí. Prvé dva týždne moju stravu tvorili prevažne sáčkové polievky, ktoré som kúpila ešte na Slovensku. Po zhruba 10 dňoch na ceste som prišla do mesta, ktoré sa volá Santo Domingo de la Calzada a v albergu pre pútnikov bola festa. Festa-oslava! A veeeľa dobrého jedla. Myslela som, že nie je "slušné" len tak vyjedať z cudzieho, i keď mi bolo ponúknuté, a rozhodla som sa v kuchyni pripraviť si svoju "klasiku". A vtedy sa to stalo! Dostala som lekciu! Malý srdečný starší domáci pán mi zobral môj sáčok z ruky a odložil ho. Milo sa na mňa usmial, zobral veľký hlboký tanier a naložil mi ho doplna horúcim domácim gulášom. Pridal misku zemiakov. Kývol na mňa, a tak som vybrala za ním. Priviedol ma dvor. Boli tam rozložené drevené lavice. Sedelo tam už veľa veselo sa baviacich ľudí z celého sveta. Alberg ponúkal ubytovanie pre viac ako 100 ľudí. Položil tanier a misku na jednu z lavíc a povedal opäť so širokým úsmevom: "buen gusto, chica!" Večera v ten deň bola pre mňa - hladujúcu, putujúcu a meniacu sa - darom. Koľkokrát sa nám P. Boh snažil poslať do života radostnú oslavu, ale my sme ju odmietli v snahe ísť svojou vlastnou cestou duchovnej zmeny? Ja som túto lekciu tiež nepochopila hneď...ako hovorím ešte pár dní potom som vyjedala dehydrované sáčky...ale neskôr sa mi dostalo vysvetlenia tejto udalosti (dar poznania) a ja som pochopila, že je čas pôstu, ale je aj čas festy. A oba môžu byť časom milosti, keď je v nich Boží Duch a oba môžu zostať prázdny časom „náboženských formalít“, keď som v ich len ja sama, hoci túžiaca po zmene... Dnes už na púte sáčkové polievky vo veľkých množstvách nenosím. Zmena je Život:)

Ferko, ty si napísal knihu Najkrajšie pútnické trasy. Prečo?

Poznanie. To bol ten podnet a nápad pre túto knihu. Slovensko spoznávam už dlho a stále objavujem nové a nové veci, ktoré ma poznaním obohacujú a prekvapujú. Pútnické miesta, tie dnes ešte živé, ale i tie zabudnuté ma pri návštevách fascinovali. S Vydavateľstvom Dajama spolupracujem dlho, najmä na publikáciách pre turistov. A zrazu tu bol nápad ponúknuť a znovuobjaviť tieto miesta pre širšiu verejnosť. Zistil som, že slovenský trh o nich veľa publikácií či informácií neponúka, bola to výzva. Pútnické miesta Slovenska z roku 2009, ktorú vydala Trnavská Univerzita bola jediná, čo vtedy na trhu bolo.

Ako vznikala táto knižka?

Knižka vznikla v spolupráci s kolegami z Vydavateľstva Dajama, ktorí pomohli ponavštevovať všetky pútnické miesta. Je ich asi 140. Publikácia vznikala rok. Vytipovanie trasy z jedného pútnického miesta na druhé, aby sme to pešo stihli za jeden deň bez stresu a náhlenia, s dostatkom času na poznanie a objavovanie krásy okolo nás. Prejdenie ich a fyzicky poznať krásu na jednotlivých trasách. Krajina, príroda, ľudia ponúkajú veľa pre každého z nás. Napísanie už bolo to posledné. Kniha sa snaží pozvať a poznať mnohé krásne a bohaté miesta Slovenska.

Tysi to „pochodil“ na bicykli. Prečo?

Lebo na bicykli je to rýchlejšie :). No a bicykel je môj starý priateľ. Poznanie po prejdení je však také, že absolvovanie týchto ciest pešo je oveľa osobnejšie a obohacujúcejšie. Presvedčia vás o tom tí praví pútníci. Boli časy, keď naši starí otcovia putovali pešo aj dva - tri dni na niektoré staré pútnické miesta: do Šaštína, Marianky, Levoče i na Staré Hory. So svojim biskupom, farárom pri speve mariánskych piesní s dychovkou. Našli si čas v dobe, keď sa ozaj tvrdo pracovalo pre chlieb náš každodenný. Zrejme takto obetovaný čas nebol daromným.

Ako sa ti zbierali informácie o pútnických miestach a aká bola tvoja skúsenosť s dostupnosťou informácií?

Problémom boli informácie o pútnických miestach. Málo na internete, v knihách, či na samotných miestach. Sklamanie najmä na tých, kde som ich čakal najviac. Webové stránky biskupstiev, farských úradov či obcí alebo samosprávnych krajov. O to viac bolo zasa pátranie pútavejšie. Samotné pútnické miesta ponúkajú veľmi málo informácií pre návštevníkov. Chýba mnohokrát už len samotný informačný panel so základnými informáciami. Pozrieť a navštíviť interiér kostolika či kaplnky je tiež problematický. Veľa o mieste porozprávajú starší miestni občania. Je toho veľmi málo a naopak veľmi veľa, o čom by sa dalo na danom mieste napísať pre návštevníkov. Zostáva tak veľká výzva pre farnosti, obce a nadšencov, aby tieto miesta žili dnes i zajtra pre tých, ktorí prichádzajú a prídu.

Tysi v čase prípravy tejto knihy prišiel aj do nášho Domu Pútnika v Trnave.

Áno. Keď som začal na knižke pracovať a zhaňal som materiály, dopátral som sa, že na Slovensku fungujú nejaké pútnické domy či nejaké skupiny, občianske združenia, jednotlivci, čo nejakou formou prezentujú i pútnické miesta. Tak som objavil Dom Pútnika v Trnave. Navštívili sme spoločne aj Poutní dny v Kroměříži a poznal som na nich ďalších zaujímavých ľudí. Takí sú i manželia Šušoliakovci z Vydavateľstva Alfa a Omega, s ktorými v spolupráci pokračujem úspešne dodnes. Poďakovanie všetkým.

Tá vďaka je vzájomná. Spolupracuješ s nami aj v Pútnickom liste, do ktorého si priniesol zaujímavú rubriku: „zabudnuté pútnické miesta“. Kde ich nachádzaš?

Veľa čítam, veľa chodím a hlavne veľa sa s ľuďmi rozprávam. Odtiaľ sú hlavné zdroje, kde čerpám informácie. Je to pútavé a obohacujúce pre mňa i pre ostatných, keď ich posúvam ďalej. Zaujímavé príbehy o zabudnutých miestach, kde to v minulosti žilo životom našich predkov, dnes už mnohokrát zapadli nielen prachom v archívoch.

Prečo sa vlastne venuješ touto oparšovaním histórie, pátraniu. V dnešnej dobe ide všetko rýchlo dopredu, tak prečo sa teda obracať do minulosti? Aký to má zmysel? Prečo pátrať po tom, čo bolo a nie ísť za tým čo bude?

Odniekaľ sme vyrástli a tam máme svoje korene. Vlastnú identitu nezaprieme. Máme ju v svojich génoch od našich rodičov, starých rodičov - predkov. Nesieme si ju so sebou a s ňou žijeme, niekam patríme a posúvame ju ďalej. Naša identita sa nedá vymazať a

poznanie prameňa našej minulosti je pre nás nielen obohacujúce, ale aj inšpiratívne, poučné a prináša pokoj. Vieme kam patríme, kto sme i kam, samozrejme hlavne, smerujeme. Bez tohto poznania sa nám ťažšie kráča životom. Nežeňme sa, kráčajme pomalšie a pozrime sa aj dozadu, kto sme a kde máme svoje korene.

Za hranicami Slovenska stretám na cestách Holanďanov, Francúzov, Američanov, Japoncov, ale nestretám Slovákov...

Možno je to tým, ak rozprávame o pútnických trasách a miestach, že tam sa nenarušila kontinuita. Tu už za vlády Jozefa II., koncom 18. storočia, boli jeho reformami na dlhšiu dobu razantne obmedzené rehole, zakázané púte a ďalšie náboženské aktivity. No a samozrejme 40 rokov komunizmu v minulom storočí tvrdo potlačalo všetky aktivity veriacich. Slováci tak trochu zabudli pútničtí nielen doma, ale i v zahraničí. Pomaly sa k tomu vraciame, no to pravé, čo robí pútnika pútnikom je potlačené, ochudobnené. Na pútnické miesta nechodíme pešo, ale autom, autobusom či lietadlom. Naháňame čas. Aby sme toho viac stihli, sa naháňame, no to pravé orechové nám preteká pomedzi prsty. Pri tej rýchlosti to podstatné sa na nás ťažšie nalepiť. Duševný pokoj, čistá myseľ a chuť do ďalšieho života.

Ty si pred pár rokmi začal s jedným veľmi milým projektom. Začal si tvoriť stolové a nástenné kalendáre venované regionálnym kaplnkám, pútnickým miestam...

Po knihe Najkrajšie pútnické trasy som dostal nápad prísť s tematickými kalendármi so sakrálnymi stavbami v našom regióne. Je ich tu veľa a sú mnohokrát na krásnych miestach. Niektoré neobjavené, zabudnuté, ale stále ich tu máme. Sú tu. Vydavateľstvo ZAEX Doľany ponúklo pomoc a grafickú spoluprácu do toho s nami išlo vydavateľstvo Alfa a Omega. Plán sa začal realizovať. Ako stolové kalendáre sme urobili kostolíky a kaplnky s patrociom najprv Sedembolestnej, Ružencovej, Lurdskej, či najnovšie Nanebovzatej Panny Márie. Nástennými kalendármi sme predstavili Okolie Malých Karpát. Pútnické miesta, kaplnky Sv. Urbana, patrónov proti epidémiám a ďalšie. Väčší nástenný kalendár s patrociami Božieho Milosrdenstva na celom Slovensku sme vydali pri príležitosti svätého roka. Pri príležitosti 100. výročia zjavenia vo Fatime sme pokračovali zmapovaním slovenských kaplniek a kostolov zasvätených Fatimskej Panne Márii. Ľudia aj prostredníctvom kalendárov môžu poznať a sami potom objavovať sakrálné objekty na svojich cestách.

Vďaka tebe som sa dostala aj na veľtrhy cestovného ruchu – hlavne do Brna a tam som videla, že Česi vedia ponúknuť región ako príbeh...

Ponúknuť a propagovať krásy a pamiatky regiónu vedia v susedných Čechách podstatne lepšie. Turistika je už dnes silný fenomén a predat' ju je pre región zaujímavé, čo naši susedia skôr pochopili. Nehovoriac o ponuke cirkevnej turistiky a službách okolo nej. Nejde vždy len o peniaze, ale aj o už spomínané korene a identitu k našej domovine a hrdosti na ňu. Navštívme prezentačné veľtrhy cestovného ruchu v Prahe, Brne či v Bratislave a pochopíme, kde sme na Slovensku. No i samotnou skúsenosťou potulkami Čechmi a Slovenskom poznáme markantný rozdiel s možnosťami a prístupom k poznaniu.

V Čechách ma prekvapili aj cesty spojené so spisovateľmi – cesta bratov Čapkovcov, alebo Babičkiným údolím, vodnícke cesty pre deti. Prepája sa aj to kultúrne, náboženské a širšie spoločenské zároveň. Ponúknuté aj formou turizmu či už cez cyklotrasy alebo trasy pre turistov. Atrakcie pre deti...

A napríklad aj gurmánske, folklórne. Treba si uvedomiť, že každá obec takúto veci má. Niektoré viac, niektoré menej. Keď spomenieme tých, ktorí ponúkajú ubytovanie a pozrieme čo ponúkajú k nemu, tak ponuka toho regionálneho je u nás málo pestrá. Zrejme chýba ochota a ústretovosť pre spoluprácu medzi ubytovňou, obcou i farnosťou a ďalšími. Málo to u nás v regiónoch žije!

No a na záver, čo ťa prekvapilo na pútnických miestach, čo ťa oslovilo?

Prekvapilo ma to, na akých krásnych miestach v krajine sa mnohé kostolíky, kaplnky, božie muky, krížové cesty, kalvárie, prícestné kríže nachádzajú. Mnohé sakrálné objekty sú historicky veľmi vzácne, no i tie ďalšie sú silným príbehom spojené s človekom naveky, pokiaľ tu budeme. Objavujem ich a s pokorou prijímam túto silu poznania. Pri mnohých, ešte i dnes, nájdem udržiavaný záhon s kvetinkou, o ktorý sa niekto stará a udržuje tieto miesta. Clovečina žije.

POZVANIE
pre jednotlivcov i pútnické miesta

VSTÚPTE do Asociácie pútnických organizácií a prispejte k rozvoju, obnove a osvete putovania na Slovensku. Získate podporu a spoluprácu organizácií, ktoré pôsobia v oblasti pútnictva, dobrovoľníkov, rozšírite si prístup k informáciám, možnosť prezentácie aktivít napr. na veľtrhoch, internete, FB ...

Pútnický list vydáva Asociácia pútnických organizácií.

Texty pripravili: Mgr. Mária Prekopová, Miroslav Hruška, OSPPE, František Turanský, Mgr. Žaneta Šušoliaková

Fotografie: František Turanský, Ing. Vladimír Šušoliak • Grafické spracovanie: Alfa a Omega, s.r.o.

Svoje postrehy, rady a pripomienky posielajte na adresu: putnickemiesta@gmail.com

Asociácia pútnických organizácií, Farský úrad, 913 31 Skalka nad Váhom I/41

NEPREDAJNÉ, VOĽNE ŠÍRITEĽNÉ